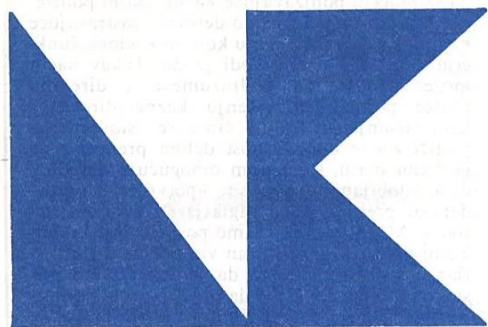

Nikola Mraović »PETA VOJVODANSKA BRIGADA«, Novi Sad, 1985.

Stevan Mačković

Nedavno je u izdanju Instituta za istoriju novosadskog Filozofskog fakulteta, a u ediciji »Vojvodina u borbi«, izašla 35. po redu njega serije hronika, naučno delo Nikole Mraovića pod nazivom **Peta vojvodanska brigada**. Ova knjiga je značajan doprinos širem osvetljavanju i sagledavanju naše revolucionarne prošlosti, videne kroz borbeni put jedne od brigada NOP u Vojvodini. Autor, inače i sam borac Pete vojvodanske brigade, nije se u pisanju oslanjao samo na svoja sećanja, već je kao dugogodišnji saradnik Vojno-istorijskog instituta istraživao svu relevantnu građu, objavljene zbornike i literaturu. Time je bio u mogućnosti da stvori ovako celovito monografsko delo, koristeći se pri tome pravim argumentima.

U prvom delu knjige, »Formiranje i prva borbeni dejstva Vojvodanske brigade«, autor opisuje razloge i uslove koji su doveli do formiranja brigade. Ova jedinica je osnovana 17. novembra 1943. godine u majevičkom selu Obršinu, od po jednog bataljona iz prve tri vojvodanske brigade. Već u prvim borbama pokazala je pravu vrednost – da sa uspehom može da izvršava sve postavljene borbene zadatke. Autor brižljivo beleži svakodnevna zbivanja u brigadi, život boraca i starešina, a istovremeno obrađuje i vojne aspekte dejstava jedinice, dajući precizne podatke o kretanju, okršajima i borbama koje je vodila brigada. Isto tako, autor svojim postupkom analizira sva dostignuća, kako na bojni polju, tako i na političkom, kulturnom i organizacionom planu koja postižu borci Pete brigade, ne ustručavajući se pri tom da ukaže i na počinjene greške i zablude, od kojih ni ova jedinica nije bila lišena. Samim time što je prilikom pisanja ove knjige koristio i lično iskustvo, komesara bataljona, Nikola Mraović je uspeo da mnoge detalje i likove veoma približi čitaocima, čineći ih gotovo plastično upečatljivim.

Drugi deo knjige ima podnaslov »Brigada u sklopu 36. vojvodanske divizije 1943. godine, kada se brigada nalazila u velikim poteškoćama, izazvanim opštom situacijom na ratištima Bosne i zapadna Srbije. No već početkom 1944. godine, nastupa preokret i brigada kao i čitav NOP beleži nove uspehe. Tada su stvoreni uslovi za organizaciono pregrupisanje jedinica, pa i Vojvodanska brigada od tada deluje u okvirima novoformiranih većih vojnih formacija. Brigada je imala borbeni dejstva na Majevici, u Hercegovini i Crnoj Gori, da bi potom prešla Srbiju i učestvovala u borbama za oslobodjenje Beograda. Pisac verno opisuje i prikazuje te borbe, taj teški period kada su iz stroja bili nestajali mnogi borci i starešine, ali i period kada su zabeležene velike pobeде, uprkos podnošenju velikih ljudskih gubitaka.

Treći deo knjige ima podnaslov »Brigada u borbama za oslobodjenje Srema i u završnim operacijama«. Naime, posle uspešne beogradske operacije, pred brigadom su stajali još mnogi zadaci u borbama za konačno oslobodjenje zemlje. Možda je, u vojnom pogledu, najteži zadatak bio forsiranje Dunava i napad na Vukovar u sklopu dejstava na Sremskom frontu, što ova jedinica sa uspehom izvršava. Tu su, takođe, i bitke kod Bolmana i Virovitice, koje svakako spadaju u velike podvige brigade. Naime, sve postavljene zadatke, brigada je, u sklopu opšte situacije i svojih mogućnosti, obavljala na naj-

bolji mogući način, i pri tome podnela ogromne žrtve i napore. U vreme nastanka brigada je imala 835 boraca, a u kritičnim momentima polaska u Srbiju svega 350, da bi kraj rata dočekala višestruko ojačana i u ljudstvu i u naoružanju. U sastavu jedinice borili su se pripadnici svih naših naroda i narodnosti, dajući svoje živote u borbi sa neprijateljem, doprinoseći pobeđi, i idejama slobode, bratstva i jedinstva koji čine danas temelje našeg zajedništva.

Poslednji, četvrti deo knjige, je spisak boraca i starešina brigade, ljudi koji su ispisivali časni put ove jedinice naše revolucije. Autor je dao imena do kojih je mogao doći, istražujući dostupne dokumente, što ne znači da je taj posao završen, već dalja istraživanja tek predstoje.

Posmatrano u celini, ova knjiga je dragoceni doprinos opštem izučavanju naše NOB, a istovremeno i monografija koja će dobro doći u radu na obradi NOR-a i uopšte revolucije u Vojvodini, Srbiji i čitavoj zemlji. Ona će pronaći put do čitalaca koje zanima period naše novije istorije.

Dejan Razić: »ZEN«, Dečje novine,

Gornji Milanovac, 1985

Tvrtko Kulenović

Prerano nas je napustio drugi od vojice naših japanista Dejan Razić, koji je, pored svoga stručnog i pedagoškog rada na popularizaciji japanskog jezika i kulture kod nas, zadužio i širu čitalačku publiku, prvo kao prevodilac (od prevoda drame »Gospoda Aoi« Jukija Mišime do antologije savremene japanske pripovetke »Veština senčenja«), a sada i kao autor knjige o zenbudizmu »Zen«, Dečje novine, Gornji Milanovac, 1985.)

Razićeva knjiga o zenu nije sasvim originalna i na momente je nepodnošljivo stilski i jezički rogovatna, naročito kad je u pitanju upotreba stranih reči. Na drukčiji način rečeno, ostala je neuboljena, nedovršena, a ko zna koja je nevolja, koje predosećanje, materalo autora da je ostavi takvom. Kao informacija je izvanredno korisna i, pored davnasnijih Suzukijevih spisa, i nedavno objavljenog, izvanrednog, Uotsovog »Puti zena«, predstavlja jedino što je o toj tematici kod nas objavljeno, a prvo što je kod nas napisano.

Razićeva kompilacija, mada je očigledno pretežno radena prema japanskim autorima, nije nimalo »japanofilski«. Više no ijedan drugi nama poznati autor koji je o ovoj tematici pisao Razić je posvetio pažnju kineskim korenima zen-budizma, tako da čak posebna poglavlja njegove knjige govore o Ji Ćingju, taoizmu, kofučijanizmu, i nose odgovarajuće naslove. Takav autorski stav održavaće se kroz čitavu knjigu, pa će Razić pišući o japanskim vrtovima posećati da njihov duhovni simbolizam potiče iz taoističke filozofije: »oseća se uticaj taoističkih načela harmonije između janga i jina... upotreba vode nagoveštava verovanje u mističko poreklo sveta iz vode«.

Posle obimnog »kineskog« uvida Razić daje pregled karakterističnih stanja zena, onako kako to čini i Uots u svojoj knjizi, s tim da Uotsov pregled i primeri koji ga ilustruju deluju plastičnije, ubedljivije, više autorski. Mono no aware je »pojam neizrecive tuge svih stvari. Osećanje prolaznosti svega«. Savi je osama, ili smirenost duha: »Zaboravljene mahovine na nadgrobnom spomeniku, bambus na vetru ili usamljeni kamen, izrazi su suštinske usamljenosti svakog čoveka... trezveno zenističko prihvatanje činjenice usamljenosti, otkrivanje njene »pozitivne strane«, poetičnosti...«, odnosno, kakó se kaže nešto kasnije, trenutak je apsolutan i u boru (koji živi hiljadu godina) i u ludo-ležu (samo jedan dan): »Prema tome, lepota ne treba kvariti mislima o fatalizmu ili prolaznosti, treba je tražiti u onim njenim manifestacijama koje svojim sjajem odstranjuju tu misao...«. U vezi s tim zaltevom je pojam vabi, otkriće posebne, upečatljive »takvoće« u opštoj usamljenosti. Šiōri ili tananost, dolazi od glagola »šiōru« savijati se, povijati se; bambusov list pod snegom, čovek na vetrometini istorije i svemira – upravo ih krhkost čini dragim i lepim.

Posebno ovaj poslednji pojam dovodi nas u neposrednu blizinu »zen-estetike« i na njoj zasnovane japanske umetnosti, kojima su posvećene najbolje stranice Razićeve knjige, kao uostalom i Uotsove. Tu je Razić najbolje razvio

jednu od svojih osnovnih ideja koja se provlači kroz celu knjigu: da je zen praksa većita konkretizacije zasnovane na neposrednom iskustvu, nasuprot filozofiji kao praksi uopštavanja zasnovanoj na logici, na mišljenju. »Prazan list hartije se poima samo kao hartija i ostaje hartija« Neophedan je oblik, ovlašni, neznan oblik iz sumie slikarstva, da bi od te hartije postala neizmerna praznina prostora. Kao što je potreban skok žabe u vodu, u Bašovom haiku, da bi se čula tišina. »Ideja praznine se ne postiže analitičkim rezonovanjem, ona se mora shvatiti u estetskom smislu. Estetski oblik je preduslov za konceptualnu percepciju«.

Ovaj redosled zaključivanja omogućio je autoru vrlo relevantno poređenje »japanske« praznine sa onim na slikama evropskih nadrealista« koje izazivaju neko raspoloženje, planirani odziv, i žudnju da budu ispunjene... Praznina nagoveštava napuštanje. Čovek se nagoveštava, ali nije prisutan, pa to izaziva osećanje žudnje i u usamljenosti«. Naprotiv, »japanski« prazni prostor je »osloboden od emocionalnih asocijacija. Ne izaziva misli o odsustvu čoveka, kao ni o bilo čemu u vezi sa ljudskim životom. Niti izaziva potrebu da se ispuni«.

Ovom odlučnom poređenju nedostaje jedan logičan produžetak. Ako je, naime, nadrealistička slika, i praznina na njoj, praznina sa »planiranim odzivom«, onda znači da japanska slika i njena praznina moraju biti bez tog »planiranog odziva«, što će reći da ni same nisu suviše planirane, da su u izvesnoj meri slučajne. Razić odlično definiše japansku spontanost kao »spontanost bez kaprica«, prema kojoj bi nadrealistička spontanost bila »spontanost sa kapricem«, ali se ne usuduje u dovoljnu meri, da načini onaj »korak dalje« pa da specifičnu zen spontanost označi kao »slučajnu«, kao što je učinio Alan Uots.

Vojin Dimitrijević: »STRAHOVLADA«, »Rad«, Beograd, 1985

Dragan Simeunović

Knjiga **Strahovlada** profesora Vojina Dimitrijevića predstavlja prvi, za produblivanje saznanja iz više oblasti društvenih nauka značajan, ogled u našoj naučnoj sredini o ljudskim pravima i državnom teroru.

Autor, koji se inače i do sada veoma uspešno bavio nekim ključnim problemima iz domena violensologije, kao što su otmice vazduhoplova i mogućnost globalne ocene međunarodnog terorizma, postavio je sebi u ovom radu kao primarni zadatak da doprinese boljem razumevanju i pojašnjenju pojma strahovlade, kao, ne samo u nas, teorijski relativno zapostavljenog iako vrlo aktuelnog i rasprostranjenog složenog oblika političkog nasilja.

Strukturno se knjiga može podeliti na tri osnovna dela. U prvom delu, koji nosi naziv »Vladanje i zastrašivanje«, autor, polazeći više od surove stvarnosti 20. veka, a manje od istorijskih primera, započinje osnovnu idejnu nit knjige o teroru kao načinu vladanja i uništenja pri čemu efektno aberira od optimizma ka crnim slutnjama o budućnosti čovečanstva. Orvelovske vizije savremenih antiutopija koje se ozbiljuju u onim delovima koji govore o odnosu vlasti i prinude, daju autoru šansu da ne samo ilustrativne primere u projekciji budućnosti već i za svojevrsnu potvrdu njegovih strepnji pred onim što novo vreme donosi.

Kako je u ovom delu izložen i osnovni kategorijalni aparat može se reći da on stoji i u funkciji metodološkog uvoda. Jurističko definisanje prinude uslovljeno je i odgovarajuće određene pretnje u sferi politike, kome, očigledno, u osnovi leži pravno viđenje retributivne sankcije, što, ipak, u daljem toku rada biva oplemenjeno političkoškom dimenzijom.

Nakon naznačavanja iz kojih sve uglova može biti vršena kritika sistema zastrašivanja, u koje inače autor svrstava sve do sada poznate države, on i sam daje veoma uspešnu kritiku terorskih sistema. Uočavajući jednostranost kritike koja polazi samo od procene efikasnosti takvog sistema, kao i ozbiljne nedostatke prirodno-pravne kritike sistema zastrašivanja, on i pozitivistički kritici odriče validnost opredeljujući se da svoju kritiku sistema zastrašivanja vrši sa stanovišta zagovaranja mogućih međunarodnih saglasnosti o opštim vrednostima. Stoga se i nje-

govori kriterijumi na osnovu kojih se može procenjivati pravni sistem svake države, pa prema tome i zasnovati kritika sistema pretnje nasiljem, baziraju na postojanju, odnosno (ne)ugroženosti onih ljudskih sloboda i prava koja se prema važećim međunarodnim merilima smatraju apsolutnim minimumom koji se ni pod kakvim uslovima i ni pod kojim izgovorom ne mogu osporiti.

U drugom delu knjige je prezentiran vrlo iscrpan pregled metoda ugrožavanja osnovnih ljudskih prava. Polazeći, u prvom redu, od politički motivisanog ugrožavanja prava na život, autor u delu o torturi briljantno ponire u neke psihološke tajne institucionalnog laviranta nečovečnog ili degradirajućeg postupanja i kažnjavanja kao vida političkog ponašanja.

Kao vid savremenog ropstva određuju se nacistički i staljinistički koncentracijski logori u kojima se potpuno besplatno eksploatirala radna snaga ne samo »krivih« već i »sumnjivih«. Moderni vid kmetstva predstavlja po njemu staljinističko ograničenje slobode kretanja, kao i nemogućnost da se bez odobrenja države bira zaposlenje.

Ugrožavanje slobode savesti i mišljenja takođe može biti presudan indikator postojanja sistema strahovlade jer prodor u čovekovu unutrašnju autonomiju jeste u stvari poslednji mogući korak totalitarnog režima u njegovom nastojanju da bude sveprisutan odnosno, da prođe u sve i kontroliše sve.

Treći i ujedno centralni deo studije čini poglavlje o teroru. U njemu se na osnovu argumentovane analize kao osnovne osobine terora navode: težnja ka izazivanju jakog straha, ograničenje zakonitosti u materijalnom i proceduralnom smislu, faktičko odsustvo garantije za nepristrasno određivanje krivice, svodenje svih kazni na fizičku likvidaciju, neminovnost izrođavanja motivisanog u nemotivisano nasilje, neodređenost i neizvesnost pretnje. Težeci terminološkom i pojmovnom razgraničenju terorizma i terora autor navodi i njihove sličnosti i razlike uzimajući za polazni kriterijum njihovog razlikovanja odnos izvršenog nasilja i vlasti. Teror je vršenje nasumičnog nasilja u cilju održanja vlasti ili njenog učvršćenja, dok je terorizam vršenje nasilja protiv neke i nečije vlasti.

Tri osnovna subjekta terora su prema Dimitrijeviću vršilac terora, žrtva terora i predmet zastrašivanja. Time se u stvari izbegava uobičajeni kliše tretiranja ova dva poslednja kao jedinstvenog objekta terora i omogućuje suptilna analiza njihovih međusobnih odnosa.

Posebna vrednost knjige jeste i u tome što dobar deo prostora posvećuje žrtvama terora. Jer, u većini do sada objavljenih radova u političkom nasilju akcenat analize je daleko više na izvršiocima nasilja, dakle na nasilnicima, nego na onima nad kojima se nasilje vrši.

U daljem toku rada autor veoma originalno obrazlaže svoje razlikovanje dve vrste terora. Kao prvu vrstu terora određuje teror uništenja ili genocidni teror koji ima za cilj potpuno uništenje jedne nacionalne, etničke ili verske grupe. Može se sprovoditi na najraznovrsnije načine, od poznatih nacističkih formi pogroma do inovativnog vida planskog istrebljenja putem namernog unošenja teških zaraznih bolesti u određene sredine kao što je to sada, npr. slučaj sa indijanskim plemenima u oblasti Amazona koja se iz ekonomskih i političkih razloga organizovano i planski uništavaju pomoću tuberkuloze i velikih boginja. Teror kao način vladanja nema za cilj potpuno uništenje već apsolutnu kontrolu u okviru sopstvene skupine te je zbog toga i broj neposrednih žrtava, iako velik, daleko uži od ukupnog broja stanovnika na datom prostoru, odnosno od broja onih kojima je zaprećeno nasiljem.

Simbolička funkcija nasilja u teroru se ne ogleda u nameri vršenja direktnog nasilja nad

svima već u domenu egzemplarne egzekucije izrasle mogućnosti da svako bude objekt nasilja, i isto toliko usled stvorene nemogućnosti da se, bez obzira na potpunu nedužnost, ostane zaštićen. Stoga suštinska odlika terora, kako dobro uočava Vojin Dimitrijević, jeste organizovano, plansko i ciljno izvršenje izazivanja straha širokih razmera da bi se kroz željeno ponašanje i delovanje zastrašenih postigli odgovarajući ciljevi, odnosno realizovali konkretni interesi zastrašivača.

Vršenje neselektivnog nasilja nad nekim sa kim se ostali članovi zajednice ili grupe po stepenu vinosti ili nevinosti mogu identifikovati izaziva kod njih nejasan osećaj krivice i strah koji paralize, prvo, usled stvorene neizvesnosti o sopstvenoj, ličnoj sudbini, i drugo, usled pomešanosti straha sa nadom da će i pored izražene neselektivnosti primenjenog nasilja zbog svoje potpune nedužnosti biti baš oni, bar slučajno, pošteđeni. Tako oblikovan strah ima za posledicu bitno smanjenje volje za otpor.

Međutim, kako s punim pravom podvlači autor, od straha nisu pošteđeni ni oni koji terorišu. Upravo strah i nesigurnost i jesu po njemu osnovni pokretači njihove nasilne akcije, mada postoje i funkcionišu i drugi što dovodi do posebnih sistemskih formi terora.

Plažeci od toga da je osnovna karakteristika svake države postojanje represivne funkcije kao jedne od njenih vitalnih funkcija, autor izvlači i odgovarajući zaključak da je shodno tome i svaka klasa na vlasti, u svakom obliku vladavine, u poziciji da se služi represijom u cilju realizacije svojih posebnih interesa.

Represija se može i usled objektivnog sticaja okolnosti intenzivirati pa da ipak sistem još uvek ne preraste u strahovladu, ali ukoliko represija ostane i po svom obimu i po intenzitetu u dužem periodu bitno uvećana postaje neminovno jedna od najvažnijih funkcija date države, pa se onda, potpuno ograničenje kao u slučaju neopravdanog hipertrofirano trenda rasta represije, može govoriti o tom sistemu kao o sistemu terora.

Osećaj da se čovek niti može sam zaštititi, niti da ga mogu zaštititi drugi od nepredvidljive i nezastužene kazne doprinosi stvaranju uverenja da kao jedini izlaz preostaje samo dobra volja i milost vladara, odnosno milost njegovih institucija i neposrednih egzekutora polazni za sprovođenje »najviše (i ujedno jedine slobodne) volje«.

Na osnovu svega izloženog dolazimo do definicije terora kao sistematičnog i intenzivnog vršenja nasilja masovnih razmera sa legalnom osnovom ili bez nje radi održanja na vlasti ili njenog učvršćenja. Pored (ne)opravdavanja terora uz naglašenost simboličko-komunikativnih sadržaja nasilja kao suštinske odlike terora mogu se još odrediti: ustanovljavanje preventive, a posebno odmazde kao preventive, kao najčešćeg povoda za teror, selektivnost u odabiru kategorije žrtve, a neselektivnost i ishitrenost u odabiru pojedinačne žrtve što mahom ima za posledicu da je najveći broj žrtava nevini. Međutim, kako cilj terora i nije precizno sankcionisanje vinosti već stvaranje opšte atmosfere straha u društvu, odnosno nekoj društvenoj sredini, i nesigurnosti svih onih koji se nalaze u domenu vlasti vršilaca terora, vršenje nasilja treba u stvari da rezultira izostajanjem otpora vladajućim, i da tako obezbedi njihovo ostajanje na vlasti.

Zaključujući sud o knjizi nameće se utisak da bi umesto izraza tortura kojim autor obuhvata i mučenje i degradaciju možda celishodnij bilo upotrebljavati izraz psiho-fizičko zlostavljanje pošto tortura asocira više na fizičko mučenje, a i s obzirom na činjenicu koju zapaža i sam autor da je veoma teško povući rezantnu granicu između mučenja i poniženja izazvanog, na primer, podsmehom. Ako cilj mučenja nije dobija-

nje informacija onda je sadržan u nastojanju da se mučeni ponižavajuće kazni. Da bi poniženje bilo što veće, i ujedno delovalo zastrašujuće na druge vršice tako svoju komunikacionu funkciju, ono se obično izvodi javno. Takav način može, doduše, da podrazumeva i direktno učešće posmatrača vršenju kazne direktnog kamenovanja u Iranu) čime se istovremeno postiže da se odgovornost delom prenosi i ne bezličnu masu, što potom omogućuje naredbodu dobijanje svojevrstne »potvrde« o opravdanosti presude usled saglasja sa »voljom naroda«. Međutim, već i samo posmatranje takvih kazni predstavlja rafiniran vid učešća u zlostavljanju s obzirom na to da je već i samo prisustvo publike dovoljno da pojača osećaj poniženja pri vršenju degradacionih radnji, odnosno, mučeni ili poniženi to prisustvo doživljava kao posebno dimenzionirani gest zlostavljanja čemu, naravno, mogu izuzetno doprineti i posebni, sadistički smišljeni načini nemnosti koji teže da izazovu što veću porugu i ujedno podršku posmatrača kazne, čime se intenzivira patnja zlostavljanog.

Međutim, i izraz tortura koji se upotrebljava uslovno može biti upotrebljavan tim pre, što je prihvaćen u terminologiji međunarodnih dokumenata.

Iako je Dimitrijevićeva knjiga pre esej nego naučni rad u strogo metodološkom smislu, pravnička težnja za preciznim izražavanjem i brojnost podataka doprinose da ovim radom riznica političke i pravne teorije dobije mnogo, i to ne samo u smislu procene vrednosti priloga, već i procene moguće korisnosti i očite upotrebljivosti za dalja naučna istraživanja.

KNJIŽEVNA OMLADINA NIŠA I DOM KULTURE NIŠ

Povodom tradicionalne »Majske smotre književnog stvaralaštva mladih« u čast Dana mladosti

raspisuju

KONKURS

za ciklus pesama inspirisanih narodnooslobodilačkom borbom i revolucijom

Uslovi konkursa:

- ciklus pesama (do sada neobjavljenih), inspirisanih narodnooslobodilačkom borbom i revolucijom
- pravo učešća imaju književni stvaraloci do 30 godina starosti sa teritorije SR Srbije

Konkurs je otvoren do 15. aprila 1986. godine.

Radove otkucane u 4 primerka, potpisane šifrom (u posebnoj koverti razrešenja šifre sa podacima o autoru), treba dostaviti na adresu Dom kulture Niš, Stanovja Bunuševa bb, 18000 NIŠ, sa naznakom »Za konkurs«.

Najbolji ciklus pesama po odluci žirija biće nagrađen novčanom nagradom u iznosu od 15.000 din i poveljom »Kajuh«. Najbolji ciklus pesama biće objavljen u Zborniku dobitnika »Kajuhove nagrade«. Jednom broju najuspešnijih učesnika biće dodeljene diplome na »Majskoj smotri književnog stvaralaštva mladih« u Nišu.

KNJIŽEVNA OMLADINA NIŠ

DOM KULTURE NIŠ

časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja, novi sad, katolička porta 5, telefon (021) 28-765

uređuju: silvija dražić, zoran đerić, petru krdu, alpar lošonc, dorde pisarev, miroljub radojković i slobodan radošević ★ glavni i odgovorni urednik franja petrinović ★ tehnički i likovni urednik cvetan dimovski ★ sekretar redakcije radmila gikić ★ lektor mirjana stefanović ★ članovi izdavačkog saveta: bosiljka bojanić (predsednik), gion nandor, aleksandar horvat, ratka lotina, velja macut, selimir radulović, radivoj šajtinac, dušan todorović, aleksa trifunov, jovanka žunić (delegati šire društvene zajednice); radmila gikić, relja knježević, tomišlav marčinko, milan paroški, franja petrinović i jovan smederevac (delegati izdavača) ★ izdaje nišro »dnevnik«, novi sad, bulevar 23. oktobra 31 ★ direktor nišro »dnevnik« jovan smederevac ★ osnivač pokrajinska konferencija saveza socijalističke omladine vojvodine ★ časopis finansira s iz kulture vojvodine ★ rukopise slati na adresu: redakcija »polja«, novi sad, poštanski fah 190, žiro račun 65700 – 603 – 6324 nišro »dnevnik«, oour »redakcija dnevnik«, sa naznakom za »polja«, (godišnja pretplata 1.200 dinara, za inostranstvo dvostruko) ★ na osnovu mišljenja pokrajinskog sekretarijata za nauku i kulturu broj 413-152/73 časopis je oslobođen poreza na promet proizvoda i usluga ★ tiraž 2.000 primeraka

Polja